

"Sahabelerin kurbiyet-i İlahiye noktasındaki makamlarına velayet ayağıyla yetişilmez." Buradaki yakınlık manasını açar mısınız?

"Cenâb-ı Hak, her şeye her şeyden daha yakındır. Fakat her şey ondan nihayetsiz uzaktır."(1)

Mekândan münezzehtir olan Allah, mekânın her köşesindeki mahlukatına onların nefislerinden daha yakındır.

Mekânda yer tutanlar, birbirlerine göre yakında veya uzakta bulunurlar. Ve hepsi mekândan münezzehtir son derece uzaktırlar.

Zamandan münezzehtir olan Allah, zaman nehrinde akıtıldığı her bir varlığa onun nefisinden daha yakın. Ama zamanla kayıtlı olanlar, birbirlerine göre, önceki yahut sonraki devirlerde bulunuyorlar... Ve hepsi zamandan münezzehtir olmaktan son derecede uzak...

Uzak, yakın, geçmiş, gelecek gibi ifadeler zaman ve mekânla alakalı. Ve bunlarda nisbiyet hâkim. Yani, bunlar birbirlerine göre yakında ve uzakta ve yine birbirlerine nisbeten mazi ve müstakbeldedirler.

Kur'an'ın terbiyesinden geçen bir akıl şöyle düşünür:

Mademki bu kâinat, her harfi nice manalarla dolu bir kitap... Onu yazan Zat'ı, yarattığı bu varlıklara benzemez olarak tanınmalıyım.

Mademki her mekân yerli yerine konulmuş, bu nizamı kuran ve eşyayı o mekânlarda hikmetle yerleştiren Zat'ı, mekândan münezzehtir bilmeliyim.

Mademki her zamanda yeni yeni varlıklar vücuda geliyor, onların mucidinin zamandan münezzehtir olduğuna inanmalıyım.

Allah'ın, mahlukatına yakınlığı ve mahlukatın ondan uzaklığı zaman ve mekân ölçüleriyle izah edilemez.

Bir misal:

Siz okuduğunuz kitaba ondan daha yakınsınız; o kendisinde nelerin yazıldığını

bilmez, siz bilirsiniz... Ve kitap sizden çok çok uzaktır, sizi anlamamanın, tanımanın, seyretmenin çok gerilerindedir.

Kitabın ilk sayfasındaki bir kelime ikinci sayfadakine yakındır, onuncu sayfadakine uzak. Ama onları yazan ve bilen müellif, bunların hepsine aynı derecede, aynı seviyede ve aynı ölçüde yakındır. Hepsi, yazıldığı zamanıyla ve yer aldığı sayfasıyla, mekânıyla onun ilminde birlikte bulunurlar.

Yakınlık ve uzaklığın bir başka cihetini bize ders veren bir hadis-i kutsi:

"... Kulum bana nfilelerle yaklaşır..."(2)

Yakınlaşmanın manevi olduğunu, kalbi ve ruhi olduğunu bu kutsi hadis ders veriyor bize... **Nafile**; farz ve vacipleri işledikten sonra kulun Rabbine daha fazla yakınlaşmak, kalbini ulvi feyizlere daha ziyade açmak ve ömrünü rıza yolunda daha bereketli harcamak niyetiyle yaptığı ibadetler, tefekkürler, ilticalar, şükürler...

Böyle bir kul, marifet, muhabbet ve mehafet sahalarında her geçen gün biraz daha mesafe kateder... Katettiği bu mesafeler de manevidir, Rabbine yaklaşması da...

İlmine hayal erişmez bir büyük âlim düşünelim. Bu zatın talebelerinin hepsi aynı mekânda bulunsunlar ve sıra ile ondan ders alsınlar. İlme henüz başlamış bir talebe, onun huzurunda oturup dersini aldığı zaman, o yakınlık içinde bir uzaklık vardır. Çünkü o genç adam, o büyük imamı, o dâhi âlimi anlamamanın çok ötelilerindedir. İlmi ilerledikçe hocasına daha çok yaklaşacak ve ona olan hürmeti, takdiri, hayreti gittikçe artacaktır...

Tahsilinin her safhasında, hocası o talebeye yakındır, onu yetiştirmekte, ilerletmektedir... Burada uzaklık hoca için değil, talebe için söz konusudur.

Kâmil bir veliye mürid olmuş âmi ve noksan bir insan da öyledir... Manen terakki ettikçe onun ruh dünyasından, gönül âleminde daha fazla istifade edecektir. O büyük veli ise, o müridini manevi terakkisinin her basamağında takip etmekle ona daima yakındır. Uzaklık mürşid için değil, mürid içindir.

Misallerden hakikate geçelim:

Allah, kulunun madde ve mana âlemini daima terbiye etmekle, o kuluna onun nefsinden daha yakındır. Kul ise, evveli ve ahiri olan fâni ve hadis şahsiyetiyle ve ancak belli sınırlar arasında iş görebilen noksan sıfatlarıyla, ezeli ve ebedî ve bütün sıfatları sonsuz olan Allah'ı hakkıyla anlamaktan çok uzak.

Ve kul, acz ve fakrını idrak ettikçe Rabbine yaklaşacak, cehlîni bildiği ve ilme

çalıştığı nisbette alîm ismine ayna olacak; kısacası, **marifetullahta ilerledikçe kurbiyette** (yakınlıkta) **de mesafe katedecektir.**

Dipnotlar:

- 1) bk. [Sözler, Otuz Birinci Söz, İkinci Esas.](#)
- 2) bk. Buhari, Rikak 38.